

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 4. Quomodo distinguantur ista tria genera cogitationum, ex parte
materiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

gumentum est, cogitationes illas suggerentis: si autem per discursum mentis aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel avocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius querendo sequi decrevisset; vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublatâ que prius aderat quiete, pace, & tranquillitate, evidens tunc erit indicium, autorem esse cognitionis ejusmodi spiritum malignum, utpote utilitati nostræ semper adversantem. De duobus his signis, ut inter duo cogitationum genera distinguamus, agetur in capitibus sequentibus.

C A P U T IV.

Quomodo distinguantur ista tria genera cogitationum ex parte materiæ.

SI materiam cogitationum nostrarum inspicimus, inter spiritum bonum & malum hæc differentia est, quod spiritus bonus semper impellat ad bonum,

num, & ad melius magisque perfectum. im
Dico, semper: quia in tota cogitatio- ve
num catena, in principio, & in me re
dio, & in fine, proponit, & suade co
ea quæ perfecta sunt. Spiritus ven &
malus, è contrario semper impellit a ta
malum, aut ad bonum minus, quam no
anima antè decreverat. Et hoc aliquan ru
dò apertè jam indè à principio: aliæ sæ
diffimulanter in principio, & sub quâ ad
dam specie boni, sed apertius decla ad
rando se, vel in medio, vel in fine, qu
& transeundo ad id quod malum, vel ca
minus bonum est. Hoc docet S. P. in res
quinta illa Regula jam allegata. »

At numquid sicut spiritus bonus semper impellit ad bonum, & spiritus malus semper ad malum; sic etiam è con- »
verso omnis cogitatio bona autorem »
habet spiritum bonum, & omnis co- »
gitatio mala spiritum malum? Hoc »
ita sit, à quo spiritu erunt cogitationes »
quæ autorem habent spiritum proprium, »
quæ neque sunt à spiritu bono, neque arg
etiam à spiritu malo? Primò igitur cer- »
tum est cogitationes vagas, & discursus
inutiles

inutiles de objecto audito, vel viso, vel sensibilibus oblato, ordinariè provenire à spiritu nostro. Deinde, plurimæ cogitationes malæ, nostræ propriæ sunt, & absque tentatore alio nos ipsos tentamus, & per infirmitatem arbitrii nostri ad bonum, in hac naturæ corruptione, cogitationes nostræ propriæ sæpius nos impellunt ad malum, atque ad id quod rationi divinisque legibus adversatur. Ita docet D. Thomas (a) qui ad quæstionem, *Utrum omnia peccata procedant ex tentatione diaboli*, sic respondet. „ Non omnia peccata committuntur diabolo instigante: sed „ quædam ex libertate arbitrii, & carnis corruptione. Quia, ut Origines dicit, etiamsi diabolus non esset, homines haberent appetitum ciborum, & venereorum, & huiusmodi: circa quæ multa inordinatio contingit, nisi per rationem talis appetitus refrænatur „ Et proposito hoc argumento, „ Omnia bona quæ facimus, „ ex suggestionibus bonorum Angelorum.

G 5

pro-

(a) 1. p. q. 1. q. 114. art. 3. corp. & ad. 3.

perfectum
cogitatio-
in me
& suade
us ven
pellit a
, quam
aliquan-
o: alia
sub qua
s decla-
in fine,
am, vel
t S. P. in
aus fem-
itus ma-
n è cor-
autorem
nis co-
Hoc si
ationes
oprium,
neque
itur cer-
iscursus
inutiles

„ procedunt ..... ergò, & omnia mala
 „ quæ facimus, proveniunt ex sugges-
 „ stione diaboli; respondet; quod
 „ homo potest per seipsum ruere in
 „ peccatum: sed ad meritum proficere
 „ non potest, nisi auxilio divino,
 „ quod homini exhibetur mediante
 „ ministerio Angelorum. Et ideo ad
 „ omnia bona nostra cooperantur An-
 „ geli: non tamen omnia peccata no-
 „ stra procedunt ex dæmonum sugges-
 „ stione. Quamvis nullum genus pec-
 „ cati sit, quod non interdum ex dæ-
 „ monum suggestionem proveniat. „
 Hæc doctrina D. Thomæ convenit cum
 doctrinâ Basilii, docentis tentationes
 inhonestas sæpius à nobis ipsis oriri: &
 harum aliquas à corpore ad spiritum de-
 rivari, aliquas à spiritu ad corpus, (a)
 „ Sollicitè, inquit, curare debet virgo
 „ quomodo placeat Domino, ut sit
 „ sancta corpore, & spiritu ..... Sancta
 „ corpore, dum ex eo ad animam ni-
 „ hil iniquationis importat: & spiri-
 „ tu, dum nulla hinc mala cogitatio-
 „ ne

(a) De vera Virginit. post. med.

„ ne perturbatur. Non solum enim à
 „ corpore ad animam perturbationes
 „ transeunt, verum ab anima incipien-
 „ tes ad corpus. „ Non potest igitur
 dubitari, quin de nobis ipsis, sive ut
 Christus ait, de corde exeant cogitatio-
 nes malæ, absque eo quod tentator ad-
 sit, & inflammet rotam nativitatis no-
 stræ, inflammata à gehenna. (a)

Major difficultas est de cogitationi-
 bus quæ procedunt à spiritu proprio,
 & impellunt ad bonum: videtur enim
 D. Thomas asserere, omnes nostras co-
 gitationes bonas ex bonorum Angelo-
 rum suggestionem procedere. Notan-
 dam igitur, cogitationem nostram di-
 ci posse, quam ex nobis ipsis liberi ar-
 bitrii viribus excitamus, absque adjuto-
 rio gratiæ supernaturalis. Certum verò
 est, cogitationem talem quæ meritoria
 sit, & conferat ad salutem, non posse
 nos habere à nobis. Dicit enim Pau-
 lus: (b) *Non quod sufficientes simus co-
 gitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed
 sufficientia nostra ex Deo est.* Sed de hac

G 6

suf-

(a) *Iacob. 3. 6.* (b) *2. Cor. 3. 5.*

sufficiencia jam non agimus, neque lo-
 quimur hic de gratia in rigore Theo-
 logico, sed de gratia devotionis: qua
 deficiente, sive tempore desolationis,
 sive etiam tranquillitatis, & pacis, ne-
 cesse est ad excitandos in voluntate af-
 fectus bonos, & proficiendum in via
 divini servitii, subsidium petere à ra-
 tiociniis, & discursibus nostris. Has
 verò cogitationes vocamus nostras,
 quoniam à libertate nostra nascuntur,
 & à naturali operandi modo procedunt;
 etsi semper adjunctam habeant gratiam
 Dei, quoties utiles sunt ad salutem.
 Hæ cogitationes hic opponuntur illis,
 in quibus prævenimur à splendore gra-
 tiæ divinæ, & veluti sublevamur à po-
 tenti manu Dei, & ad majora evehi-
 mur quam sufficientes simus cogitare ex
 nobis: neque enim hi impulsus depen-
 dent à voluntate nostra, neque indu-
 stria naturali, aut conatu proprio ob-
 tineri possunt. De differentia inter has
 utrasque cogitationes, fusius egimus.
 Parte prima Viæ Spiritualis lib. 2. cap.
 28. & 29, & Lib. 3. cap. 9; adeo-
 que

que supervacaneum est ea repetere.
Videatur Suarez de Religione Tom. 4.
Trac. 10. lib. 9. cap. 5. dubio 12.

Si igitur cogitatio mea dici possit, quæ à libertate procedit, & ab arbitrio meo dependet, licet a divina gratia adjuvetur: potest cogitatio mea, sive spiritus mei versari circa bonum, & impellere ad bonum. Res hâc compa- ratione illustrari potest. Homo debi- lis, & infirmus, qui se suis viribus movere nequit, duobus modis juvari potest: uno quidem, si illum alii suis humeris ferant; altero, si brachiis ful- ciant. Primo modo movetur quidem, sed omnis ille motus ab extrinseco ve- nit. Secundo autem modo, quamquam ab aliis adjuvetur, movet tamen seip- sum liberè, (neque enim vis ulla infer- tur,) & sola voluntate sua sistit hunc motum: ac propterea motus hic potest dici proprius, etsi aliundè juvetur. Eâdem ratione voluntas nostra, quæ debilis, & infirma est, neque per se capax est operari bonum, aliquando sic prævenitur à gratia luceque divina, ut

non tam gradiatur, quam sustollatur ;
neque tam loquatur Deo, quam Deus
audiat sibi loquentem : atque hæc est
cogitatio, quæ ab extrinseco venit, si-
ve à spiritu bono. Aliquandò discer-
rit intellectus per se, & rationibus ex-
citatur voluntatem : etsi verò tunc adju-
vetur anima à gratia cooperante, illa
tamen cogitatio nostra dici potest, ut
pote à voluntate nostrâ dependens, &
discursui nostro innixa. Plus autem
vel minus hæc cogitatio à nobis ipsa ha-
bet, pro ratione lucis, & devotionis
spiritualis, quâ perfunditur, quæque
illam quandoque subleuat, ut exiguo
labore cognoscat, quod labore multo
per se consequi nequit.

Ex dictis sequitur, quod cogitatio-
nes extrinsecus advenientes, si à spi-
ritu bono proveniunt, semper impel-
lant ad bonum : sin à spiritu malo, se-
rius aut citius semper ad malum. Co-
gitationes vero à spiritu proprio venien-
tes differenter se habeant ad bonum,
& ad malum. Bona enim cogitatio,
bona esse nequit sine gratiâ : nostra ta-
men

men dici potest, cum ab industria, conatu discursuque nostro procedit; quæ spiritus boni est, quando gratia Dei nos prævenit. Mala autem cogitatio nostra, mala esse potest, absque alterius spiritus adjutorio. Hanc doctrinam, quam S. P. N. clarè supponit, ex ore Abbatis Moyfis audiamus, qui apud Cassianum sic loquitur. (a) „ Il-
 „ lud sanè præ omnibus nosse debe-
 „ mus, tria cogitationum nostrarum
 „ esse principia: id est, ex Deo, ex
 „ diabolo, & ex nobis. Ex Deo qui-
 „ dem sunt, cum Spiritus sancti illu-
 „ stratione nos visitare dignatur, eri-
 „ gens nos ad sublimiorem profectum,
 „ & in quibus vel minus acquisivimus,
 „ vel desidiosè agentes superati sumus:
 „ saluberrimâ compunctione castigat,
 „ vel cum reserat nobis cælestia Sacra-
 „ menta, & propositum nostrum ad
 „ meliores actus, voluntatemque con-
 „ vertit. Ut ibi, cum Rex Assuerus
 „ castigatus à Domino, libros Anna-
 „ les instigatur inquirere, quibus Mar-
 „ dochæi

(a) Collat. I. cap. 19.

„ dochæi beneficia recordatus, summi
 „ eum gradu honoris exaltat, ac pro-
 „ tinus crudelissimam super nece gentis
 „ Judææ sententiam revocat. Vel cum
 „ Propheta commemorat. *Audiam*
 „ *quid loquatur in me Dominus Deus.*
 „ Alius quoque; *Et dixit, inquit,*
 „ *Angelus qui loquebatur in me.* Vel
 „ cum filius Dei venturum se unâ cum
 „ Patre, & mansionem apud nos fa-
 „ cturum esse promittit. *Et, Non*
 „ *estis, inquit, vos qui loquimini, sed*
 „ *spiritus Patris vestri qui loquitur in*
 „ *vobis.* Et vas Electionis: *Expe-*
 „ *rimentum ejus quæritis, qui in me*
 „ *loquitur Christus?* Ex diabolo verò
 „ cogitationum nascitur series, cum
 „ subvertere nos tam vitiorum oblecta-
 „ tione, quam etiam occultis conatur
 „ insidiis, subtilissimâ calliditate, mala
 „ pro bonis fraudulenter ostentans, &
 „ transfigurans se in Angelum lucis.
 „ Vel cum Evangelista refert; *Et co-*
 „ *nâ factâ, cum diabolus jam misisset*
 „ *in cor Judæ Simonis Scarioth, ut tra-*
 „ *deret Dominum.* Et iterum; *Post*
 „ *bussel-*

» *buccellam*, inquit, *introivit in illum*
 » *Sathanas*. Petrus quoque ad Ana-
 » *niam*; *Quare*, ait, *tentavit Sathanas*
 » *cor tuum*, *mentiri te spiritui sancto*?
 » Et illud quod in Euangelio, & mul-
 » tō antē per Ecclesiastem prædictum
 » legimus: *si spiritus potestatem haben-*
 » *tis ascenderit super te, locum tuum ne*
 » *dimittas*. Illud quoque quod dici-
 » tur ad Deum contrā Achab in ter-
 » tio Regum libro, ex persona spiritus
 » immundi: *Egrediar, & ero spiritus*
 » *mendax in ore omnium Prophetarum*
 » *ejus*. Ex nobis autem oriuntur, cum
 » naturaliter ea quæ gerimus, vel gel-
 » simus, vel audivimus recordamur. De
 » quibus beatus David, *Cogitavi*, in-
 » *quit, dies antiquos, & annos æter-*
 » *nos in mente habui: & meditabar no-*
 » *te cum corde meo, & exercitabar,*
 » *& scopebam spiritum meum*. Et ite-
 » rum, *Dominus scit cogitationes homi-*
 » *num, quoniam vana sunt*. “ Hacte-
 nus Abbas Moyses: illustrans Scriptu-
 ris variis, tria genera cogitationum,
 & uniuscujusque virtutem, ut superius
 expo-

summi
 ac pro-
 e gentis
 vel cum
 Audiam
 Deus.
 inquit,
 Vel
 inā cum
 nos fa-
 , Non
 ini, sed
 itur in
 Expe-
 in me.
 o verò
 , cum
 olecta-
 onatur
 , mala
 ins, &
 lucis.
 Et ca-
 misisset
 it tra-
 Post
 uscel-

exposuimus; spiritus enim bonus semper movet ad bonum, & ad melius; spiritus malus vel apertè, vel occultè semper rendit ad malum: spiritus proprius, aliàs vana cogitat, aliàs mala, aliàs etiam bona: sed, ut aliquid mereatur, cum Dei gratiâ cooperante.

C A P U T V.

De alio signo ad dignoscendum istas cogitationes; & quanti referat discretionis hujus scientia.

Regula ad distinguendas cogitationes ex parte materiæ sive objecti, priori capite assignata, quamquam generalis esse possit, ad distinctionem earum, quæ adveniunt à spiritu bono, qui semper movet ad bonum; & illas quæ adveniunt à spiritu malo, qui semper movet ad malum: non tamen sufficit ad distinctionem spiritus proprii ex una parte, & spiritus boni vel mali ex altera. Cogitationes enim spiritus proprii, quan-